

2024-11-25

Utrikesdepartementet
103 39 STOCKHOLMLise Donovan
070-28 56 210
lise.donovan@tco.se

Remissvar angående Ds 2024:9 Bättre förutsättningar för utsänd statlig personal

Refnr: UD2024/o8091

Härmed inkommer TCO med remissvar angående promemorian *Bättre förutsättningar för utsänd statlig personal*, Ds 2024:9, med följande synpunkter.

I sak överensstämmer dessa synpunkter helt med dem som framförts av de statliga förbundsområdena inom Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S,P,O) i detta ärende.

Inledning

Vi befinner oss i en tid av stora utrikes- säkerhets- och försvarspolitiska prövningar då behovet av en välfungerande och kompetent statsförvaltning är stort. För att säkra en god kompetensförsörjning till statsförvaltningen måste staten vara en attraktiv arbetsgivare med goda och tydliga arbetsvillkor. Detta gäller inte minst den utsända statliga personalen som särskilt under tider av prövningar spelar en central och viktig roll.

Villkoren och övriga förutsättningar för den utsända statliga personalen och deras medföljande familjemedlemmar behöver både förbättras och förtydligas. Därför var uppdraget att utreda frågan om bättre förutsättningar för utsänd personal välkommet. Utredningens ansats och förståelse för frågornas angelägenhet uppskattas. Mot bakgrund av utredningens begränsade uppdrag och frågornas angelägenhet delar TCO i huvudsak och på en generell nivå utredningens bedömningar och förslag. Det är dock beklagligt att uppdraget inte varit bredare och att utredaren i vissa delar sett sig förhindrad att lägga mer ändamålsenliga förslag. Det finns ett antal angelägna frågor som legat utanför utredningens uppdrag som snarast borde utredas närmare (jämför kapitel 6.2 i promemorian).

I den mån utredningens bedömningar eller förslag inte delas framkommer det under respektive avsnitt nedan.

Förmånsbeskattning av vaccination och hälsoundersökning (kap. 7)

Utredningen menar att rättsläget huruvida medföljande familjemedlemmars hälsoundersökningar och vaccination över huvud taget är att anse som en förmån är klart och att det inte ryms inom utredningens uppdrag att ta ställning till om dessa typer av åtgärder skatterettsligt ska behandlas på något annat sätt än övriga förmåner. Detta anser TCO är *beklagligt*. De utsända arbetstagarna ser i regel inte nödvändiga vaccinationer eller hälsoundersökningar som en förmån, särskilt inte de som har så kallad förflyttningsplikt i sina anställningar och således inte kan välja att avstå en utlandstjänstgöring.

Kostnaden för nödvändiga vaccinationer och för hälsoundersökningar inför utsändningen ska inte belasta den anställde (7.6)

Utredningens bedömning: Kostnader för förmån av medföljande familjemedlemmars vaccination betingad av utlandsvistelsen och för hälsoundersökning före utsändningen ska inte belasta den anställde.

TCO:s inställning: TCO *delar utredningens bedömning* att kostnader för medföljande familjemedlemmars vaccination betingad av utlandsvistelsen och för hälsoundersökning före utsändningen inte ska belasta den anställde. TCO anser dock, *till skillnad från bedömningen i promemorian*, att det även finns behov av att föreslå lösningar vad gäller sjukvård för medföljande familjemedlemmar efter utsändning, som leder till att den anställde inte behöver bekosta detta.

Skattefrihet för medföljande familjemedlemmars vaccinationer inför och efter utsändningen (7.7.2)

Utredningens förslag: Förmån av vaccination av medföljande familjemedlemmar vid tjänstgöring utomlands ska inte tas upp till beskattning om vaccinationen betingas av utlandsvistelsen.

TCO:s inställning: Mot bakgrund av hur utredningen har uppfattat rättsläget och sitt uppdrag *tillstyrks* förslaget. Förslaget innebär en förbättring för den utsända personalen jämfört med vad som gäller i dag.

Ersättning för kostnader för förmåner av medföljande familjemedlemmars hälsoundersökningar (7.7.4)

Utredningens bedömning: Den utsändes kostnader för medföljande familjemedlemmars hälsoundersökning före utsändningen bör kompenseras genom lönetillägg.

TCO:s inställning: Utredningens bedömning är att en lösning där både förmån av medföljande familjemedlemmars nödvändiga

vaccinationer och hälsoundersökningar görs skattefria egentligen framstår som mer lämplig än kompensation genom ett lönetillägg. TCO delar den bedömningen. Det är beklagligt att det inte ryms inom utredarens uppdrag att lägga författningsförslag om skattefrihet i denna del. I brist på annan lösning i nuläget och med beaktande av angelägenheten i frågan *delar vi utredningens bedömning* att den utsände bör kompenseras för sina kostnader genom ett lönetillägg.

TCO anser dock, *till skillnad från bedömningen i promemorian*, att det även finns behov av att föreslå lösningar vad gäller sjukvård för medföljande familjemedlemmar efter utsändning, som leder till att den anställde inte behöver bekosta detta.

Direkt utsänd som statligt anställd (kap. 8)

Ett utökat ansvar för regionerna att erbjuda en god hälso- och sjukvård och tandvård till utsänd statlig personal (8.7.3)

Utredningens förslag: En bestämmelse om att direktutsänd personal från Regeringskansliet och Försvarmakten ska omfattas av regionernas skyldighet att erbjuda god hälso- och sjukvård och tandvård ska införas i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen. Personer som omfattas av lagen (2010:449) om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser ska inte omfattas av den nya bestämmelsen. Den region där personen senast var bosatt ska ansvara för att erbjuda vården.

Regionens skyldighet att erbjuda en god hälso- och sjukvård och tandvård ska också omfatta medföljande make eller sambo och barn till den direktutsände arbetstagaren.

För att personkretsen ska omfattas av vårdgaranti föreslås följdändringar i bestämmelsen som reglerar detta.

TCO:s inställning: Förslaget om att införa en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är *välkommet*, men det *borde omfatta all direktutsänd personal* inom staten och deras familjemedlemmar. Det bör vara behovet av en god hälso- och sjukvård och tandvård som styr och inte farhågor kring eventuellt ökade kostnader. Det finns utsänd statlig personal även utanför Regeringskansliet och Försvarmakten som är väldigt viktiga för staten sett ur en utrikes- och säkerhetspolitisk synvinkel och det vore olyckligt med en ordning som behandlar arbetstagare olika utan en förklarlig motivering.

I linje med det ovan anförda bör all personal som sänds ut av Försvarmakten omfattas av regionernas utökade ansvar. Det bör inte införas ett undantag för personer som omfattas av lagen (2010:449) om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser. Bidragen till Natos avskräckning ska enligt regeringen vara

internationella militära insatser (se prop. 2024/25:22, Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025). Bidragen kommer att bestå av både kontinuerligt tjänstgörande och tidvis tjänstgörande personal. I båda grupperna kommer det förekomma anställda som är bosatta utomlands för civilt arbete respektive anställda som tjänstgör utomlands i Nato, EU eller andra organisationer. De individerna riskerar att falla utanför om de inte kommer att omfattas av regionernas utökade ansvar.

Uppehållstillstånd och medborgarskap för medföljare (kap. 9)

Utredningens bedömning: En stor grupp av utsända inom utrikesförvaltningen har medföljare som inte är svenska medborgare. En majoritet av dessa upplever problem kopplat till medföljarens medborgarskap som också påverkar anställningen. En stor andel upplever också att hemvistkravet för svenskt medborgarskap påverkar viljan att stationeras utomlands. Detta kan i förlängningen innebära svårigheter för arbetsgivaren att bemanna utlandstjänster. (s. 167 f.)

Utredningens rekommendation: Utrikesdepartementet rekommenderas att ta fram en rutin för hantering av medföljare med annat medborgarskap än svenskt vid kris eller hastig hemstationering, som bör gälla alla medföljare vid utlandsmyndigheterna. (s. 168 f.)

TCO:s inställning: TCO delar utredningens bedömning och ställer sig *positiv* till utredningens rekommendation.

TJÄNSTEMÄNNENS CENTRALORGANISATION

Therese Svanström

Lise Donovan

Ordförande

Jurist